

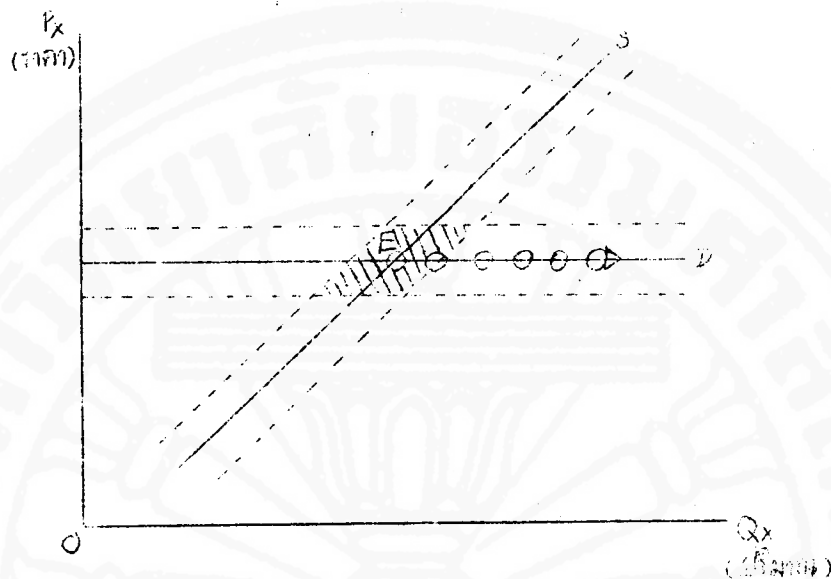
ผลกระทบดังกล่าวของการขาดดุลงบประมาณต่อสินเชื่อกายในประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย อาจดูได้จากความสัมพันธ์ระหว่างการขาดดุลงบประมาณและสินเชื่อกายใน ส่วนที่คาดคะเนไม่ได้ซึ่งได้แสดงไว้ในรูปที่ 23 จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างค่าของตัวแปรทั้งสองในส่วนที่คาดคะเนไม่ได้เริ่มปรากฏตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1960 ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดขึ้นในเวลาเดียวกันจนกระทั่งถึงปลายทศวรรษ 1970 ซึ่งได้เกิดช่วงเวลาเสื่อมขึ้นตั้งแต่ปี 1980 เป็นต้นมา การขาดดุลงบประมาณรัฐบาลอย่างผิดปกติจนหน้าหน้าการขยายตัวของสินเชื่อกายในอย่างปกติเป็นเวลา 1 ปี

19. ทิศทางการค้าและการชำระเงิน

ลักษณะเฉพาะของการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศไทยเท่าที่ได้ศึกษามาข้างต้นนั้น อาจสรุปได้ว่าสินค้าออกของไทยมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นในช่วงที่ราคาในตลาดโลกสูงขึ้น การตอบสนองโดยการเพิ่มปริมาณการผลิตจะเกิดขึ้นในลำดับถัดไป ซึ่งอาจจะเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกัน ในบรรดาประเทศที่ผลิตสินค้านั้น ๆ ด้วย การผลิตที่เพิ่มมากขึ้นจะมีแรงกดดันต่อราคาในตลาดโลกให้ต่ำลง และผู้ผลิตก็จะตอบสนองโดยการลดการผลิตลงในท้ายที่สุดเป็นวัฏจักรเช่นนี้ต่อ ๆ กันไป แต่แนวโน้มการส่งออกนั้นจะถูกกำหนดจากการขยายตัวของกำลังการผลิตของประเทศไทยเองในฐานะผู้ส่งออก และการขยายตัวของตลาดโลกทั้งจากแนวโน้มตามธรรมชาติของประชากรเองประกอบกับแนวโน้มของความสำเร็ของผู้ส่งออกไทยในด้านการตลาดว่ามีมากน้อยเพียงใด วัฏจักรของการส่งออกนั้นไม่เพียงแต่เกิดขึ้นจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปสงค์ อุปทานโดยตรงเท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นจากปัจจัยทางการเมืองที่มีต่อสินค้านั้น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ยาว ด้วยเหตุผลทางการเมืองที่พยายามรักษาระดับราคาข้าวภายในประเทศให้ต่ำ เมื่อใดที่ข้าวมีการส่งออก รัฐบาลมักจะประกาศขึ้นภาษีเมื่อข้าวเริ่มล้นมือ และเมื่อการส่งออกข้าวล้นมือตัวลงมาก ๆ ผลกระทบต่อรายได้ของผู้ผลิตและต่อดุลการค้าของประเทศกลับมีแรงกดดันให้ขึ้นภาษีเมื่อผลผลิตไปสู่ระดับเดิม เป็นต้น พฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้อาจสรุปโดยสรุปดังต่อไปนี้

รูปที่ 24

ปริมาณและระดับราคาการส่งออก - แนวโน้มตามเวลา

เมื่อสมมติว่า ราคาสินค้าออกของไทยถูกกำหนดโดยตลาด D จะเป็นเส้นแสดงอุปสงค์ และ S เป็นเส้นแสดงอุปทานของสินค้า X ในขณะใดขณะหนึ่ง อุปสงค์และอุปทานมีโอกาสที่จะถูกผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เส้น D และ S เคลื่อนไปและปริมาณกับระดับราคาจะไม่ได้อยู่ที่จุดตัดของ D กับ S แต่อยู่ภายในบริเวณรูปสี่เหลี่ยมกับ E อย่างไรก็ตาม จุด B จะเคลื่อนที่ไปทางขวาเมื่อระยะเวลาตามอัตราการขยายตัวของสินค้าออก แต่อาจจะสลับทางเข็มนาฬิกาหรือลงก็ได้แล้วแต่ว่าแรงกดดันทางราคาจะเป็นไปในทางที่สูงขึ้นหรือลดลง

ทางด้านสินค้าเข้านั้น ก็มีแนวโน้มในลักษณะเดียวกัน แต่จำนวนปัจจัยที่อยู่เบื้องหลังในการที่ทำให้แนวโน้มตลาดเคลื่อนไปจะน้อยกว่า เท่าที่พบก็คงจะมีรายได้และการลงทุนเป็นหลัก ผลกระทบจากรายได้นั้นเห็นได้ชัดในช่วงที่หลังจากการส่งออกผลต่อตัวลงมาทุกครั้ง เช่น ช่วง 1968-70, 1975 และ 1982 เป็นต้น ส่วนผลกระทบจากการลงทุนนั้นสมการ (1) ยังคงได้แสดงความสัมพันธ์ไว้ชัดเจนอยู่แล้ว

ส่วนทางด้านกำไรไหลเข้าของเงินทุนนั้น สถิติที่อยู่เบื้องหลังว่า การเคลื่อนที่ของเส้นอุปสงค์และอุปทาน (D และ S) มีมากกว่าสินค้าออกและสินค้าเข้า ทั้งนี้เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในปัจจัยที่กำหนดการไหลของเงินทุนหลายอย่างด้วย และมีบ่อยครั้งด้วย

อย่างไรก็ดีในการคาดคะเนทิศทางของการค้าและการไหลของเงินทุนระหว่างประเทศ เราขอมประมวลข้อมูลจากพฤติกรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีต เช่น แนวโน้มของการเจริญเติบโตและปัจจัยซึ่งให้ผลกระทบเป็นครั้งคราวโดยมีช่วงเวลาที่เป็นประจำและแน่นอน ซึ่งอาจจะเกิดจากนโยบายรัฐบาล หรืออาจจะเกิดจากปัจจัยธรรมชาติ เช่น ดิน ฟ้า อากาศ ก็ได้ ปรากฏการณ์ที่มีผลกระทบต่อการค้าและการไหลของเงินทุนระหว่างประเทศ ซึ่งไม่อาจคาดคะเนได้ย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ แต่ปรากฏการณ์เหล่านั้นย่อมไม่มีใครที่จะล่วงรู้ได้ การที่จะพยายามค้นหาถึงสิ่งเหล่านั้น และนำมาประกอบในการคาดคะเนสิ่งเป็นไปไม่ได้ เช่นเดียวกัน

10. วิธีการคาดคะเนทิศทางการค้าและการไหลของเงินทุน

วิธีการคาดคะเนสินค้าออกสินค้าเข้าและการไหลของเงินทุน ที่จะใช้ในที่นี้จะทำการประมาณแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรหนึ่งตามกาลเวลาจากสถิติที่ผ่านมาของตัวแปรนั้น ๆ หลังจากนั้นจึงใช้แบบจำลองนั้นทำการประมาณค่าของตัวแปรนั้นในอนาคต วิธีประมาณการในลักษณะนี้มีสมมติฐานอยู่ว่า พฤติกรรมที่แฝงอยู่ในสถิติของตัวแปรหนึ่ง จะแสดงลักษณะที่เหมือนกันอีกในอนาคต ตัวอย่างเช่น การส่งออกสินค้าเกษตรใช้เวลาในการตอบสนองต่อราคาในตลาดอย่างไรในอดีตก็จะเป็นเช่นเดียวกันในอนาคต เป็นต้น แบบจำลองนี้คือ Autoregressive Integrated Moving Average หรือ ARIMA Model¹

อย่างไรก็ดี วิธีการดังกล่าวไม่อาจที่จะประมวลข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่รู้แน่ชัดว่าจะเกิดในอนาคต แต่ไม่เคยเกิดขึ้นในอดีตมาก่อน เพื่อใช้ในการคาดคะเนค่าของตัวแปรในอนาคตได้ และก็ไม่อาจประมวลปรากฏการณ์ซึ่งเคยเกิดขึ้นในอดีตแล้ว แต่มีลักษณะ random หรือเกิดขึ้นอย่างไม่มีระบบ เพื่อใช้ในการคาดคะเนเช่นเดียวกัน ดังนั้นค่าประมาณการของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการชำระเงินระหว่างประเทศก็ได้

1

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ARIMA Model อยู่ในภาคผนวก